

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKÇA CUPULO
Diyarbakır Milletvekili

Bilindiği üzere maden arama faaliyetleri hem doğaya hem de insan topluluklarına önemli zararlar vermekte, genellikle ormansızlaşmaya, habitat tahribatına, toprak erozyonuna yol açarak ekosistemleri bozmakta ve biyolojik çeşitliliği tehdit etmektedir. **Diyarbakır Dicle ilçesi Pirejman ve Heridan köylerinde** ise; maden arama faaliyetlerinin insan yaşamı üzerindeki yok edici etkisi alarm vermiş durumdadır. Maden ocağının kullandığı kimyasallar ve ocaktan yayılan toz nedeniyle bölgede akciğer kanseri oranının arttığı, yeni doğan bebeklerin otizmlili olduğu, üzüm bağlarının kuruduğu, ağaçların renginin değiştiği basına yansıyan bilgiler arasındadır. 90'lı yıllarda boşaltılan köylerine yeniden dönen yurttaşlar, bilhassa maden ocağının kapasite arttırımından sonra bölgenin tekrar insansızlaştırılmaya çalışıldığına dair endişelerini ve maden arama faaliyetinin ekosistem, insan yaşamı, yerel miras üzerindeki zararları nedeniyle derhal durdurulması taleplerini CİMER'e bildirmişlerdir.

Basına yansıyan bilgilere göre; yaklaşık 30 yıldır madencilik faaliyeti süren mücavir alanda resmi maden arama faaliyeti 3 Ağustos 2011 tarihinde Yılmaz İnşaat Maden Nak. Gıda Sanayi ve Ticaret şirketi tarafından başlatılmış ve 27 Kasım 2019'da Ölmez Doğu Madencilik Nakliyat Sanayi ve Ticaret Şirketi'ne devredilmiştir. Firma, maden ocağı kapasite arttırımı için 26 Temmuz 2022'de Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na başvuruda bulunmuş; Bakanlık tarafından 24 Ağustos 2022'de "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı verilmiş, böylece **24,94 hektarlık alanda yapılan aramaların kapsamı 24 kat büyütülerek 532,77 hektara çıkarılmıştır.** AKP'li İsmet Ölmez'e ait Ölmez Doğu Madencilik firmasının, çalışanlarını köylü olarak göstererek kapasite arttırımı için onay aldığı da kamuoyuna yansıyan bilgilerdendir.

Bu bağlamda:

1. Ölmez Doğu Madencilik için kapasite artışı başvuru dosyasında yerel sakinlerin istihdam edileceklerini ifade ettiği iddiası doğru mudur?
2. Ölmez Doğu Madencilik firmasının mevcut maden arama alanını 24 kat büyüten kapasite artışının onaylanmasının sebebi nedir?
3. Bakanlık, kapasite arttırımına izin vermezden önce mücavir alan içinde yaşayanların görüşlerini almış mıdır? Almamışsa; Bakanlık, madenin kapasite artışı için ÇED kararını gözden geçirecek ve yerel halkı içeren şeffaf ve katılımcı bir süreç sağlayacak mı?
4. Bakanlık, kanser vakalarının, yenidoğanlarda genetik bozuklukların ve yaygın ekolojik bozulmanın arttığı Pirejman ve Heridan köylerinde, madencilik faaliyetlerinin çevre ve halk sağlığı üzerindeki etkilerini değerlendirmek ve azaltmak için hangi önlemleri almıştır?
5. Bakanlık, hava, su ve toprağın kirlenmesi ve üzüm bağlarının, antik ağaçların ve tarihi sit alanlarının tahribi gibi madencilik faaliyetlerinin neden olduğu çevresel hasarı doğrulamak için bağımsız denetimler veya değerlendirmeler yaptı mı? Yapmışsa bulgular nelerdi?
6. Madencilik faaliyetlerinden kaynaklanan ağır metal maruziyetinden etkilenen özellikle çocuklar ve savunmasız nüfus olmak üzere sakinlerin sağlık ve güvenliğini sağlamak için hangi adımlar atılıyor? Tıbbi izleme veya müdahale programları için planlar var mı?
7. Çevresel yıkım ve kültürel kayıp nedeniyle zorunlu göç konusunda köylülerin endişeleri göz önüne alındığında, Bakanlık etkilenen toplulukların mirasını, geçim kaynaklarını ve yaşam alanlarını korumak için hangi önlemleri almayı planlamaktadır?
8. Ekolojiye ve halk sağlığına zarar verdiği tespit edilen şirketlere, özellikle bu şirketler siyasi parti üyeleriyle bağlantılı olduğunda, hangi yaptırımlar veya eylemler uygulanmaktadır?